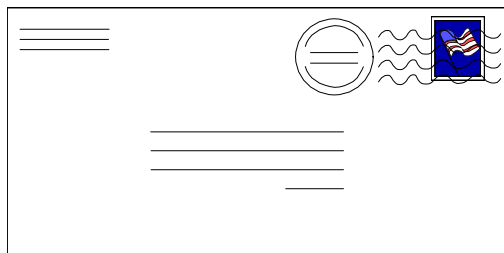

BIJZONDERE POST :

Aflevering 37

Door Daan Koelewijn,
lid van de Nederlandse Academie voor Filatelie

GUERRILLAPOST BANDIETENPOST SMOKKELPOST

U verwacht het ongetwijfeld niet, maar avonturiers als guerrillastrijders, bandieten en smokkelaars hebben iets te maken met onze hobby. Het imago van de filatelie wordt er ongetwijfeld minder saai door. Verschillende thema's over oorlogen, misdaad en economie kunnen worden verrijkt met dit vrij schaarse materiaal.

GUERRILLAPOST

Guerrillapost is post behandeld en vervoerd door guerrillaorganisaties.

De zwarte vlag

Guerrillazegels werden voor het eerst uitgegeven op Taiwan in september 1895 door de "Zwarte Vlag Republiek", na overdracht van het eiland aan Japan na de derde Chinees-Japanse Oorlog.

De "Zwarte Vlag" was een Chinese ondergrondse beweging die de voorwaarden van de overdracht niet wenste te erkennen. De republiek en haar postzegels werden snel en rigoureuus door de Japanners uitgeroeid.

KKK-zegels en Commandobrieven

Uit 1898 kennen we guerrillapost van de Aguinaldo-partizanen op de Filippijnen, met uitgifte van de zogenaamde KKK-zegels. Zuid-Afrika heeft de commandobrieven uit de Boerenoorlog (1899 -1923) als guerrillapost (afb. 1).

Ierse en Chinese opstandelingen

In het graafschap Cork verscheen guerrillapost tijdens de Ierse Burgeroorlog (1922-1923). Uit China kwam deze postvorm vanaf 1929 van de Chinese communistische partizanen.

Nationale Front en IRA

In Zuid-Vietnam gaf het Nationale Front voor de bevrijding van Zuid-Vietnam guerrillazegels uit (1936-1976). Tenslotte kennen we ook nog guerrillapost van de IRA. Hierbij noem ik de zogenaamde "free Derry"-opdrukken op Britse postzegels in 1972. Guerrillapost kan worden opgenomen in verzamelingen over Verzet en Opstand.

BANDIETENPOST

China 1923

Bekend is de bandietenpost (postdienst geëxploiteerd door misdadigers) tussen Tsjuang en de Paotzoku Bergen in China in 1923.

Op 6 mei 1923 ontvoerden bandieten 120 passagiers uit de Blauwe Expres van Tientsin naar Pukow en hielden ze als gijzelaars vast in het gebergte. Carl Crow van het Amerikaanse Rode Kruis organiseerde daarop een bodienst voor het vervoer van brieven en pakjes naar de gijzelaars. Er werden zelfs postzegels gedrukt met het opschrift "Pao Tzu Ku Bandit Post".

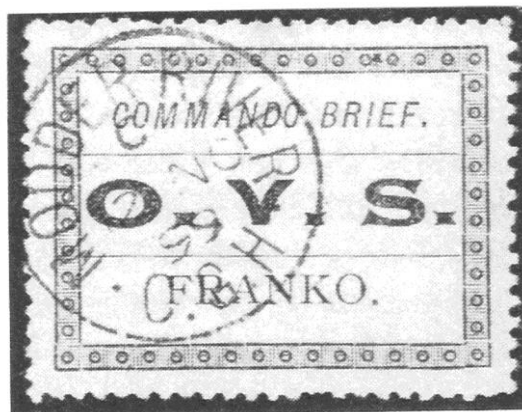
De bandietenpost eindigde op 13 juni 1923, toen de laatste gijzelaars werden vrijgelaten.

SMOKKELPOST

Corresponderen onmogelijk

Soms is het onmogelijk om post te verzenden van het ene land naar het andere, bijvoorbeeld als die landen met elkaar in oorlog zijn. Langs allerlei slinkse wegen probeert men dan toch schriftelijk contact met elkaar te onderhouden. Dergelijke post noemt men smokkelpost.

Napoleon versus Groot-Brittannië

Afb. 1 Commandobrief van Oranje-Vrijstaat (1899)

Napoleon vaardigde op 21 november 1806 een decreet uit, waarin alle handel met Groot-Brittannië werd verboden. Brieven en pakketten gericht aan adressen in het Verenigd Koninkrijk werden in beslag genomen. Als tegenmaatregel blokkeerden de Britten alle Franse havens. Men zou dus denken dat er geen doorkomen aan was voor de post, maar Belgische en Nederlandse vissers smokkelden tegen vrij hoge vergoedingen brieven mee, die ze op volle zee overhandigden aan Britse collega-vissers.

Onbetrouwbare Turkse staatspost

In de laatste helft van de negentiende eeuw functioneerde de Turkse postdienst niet optimaal. Veel post kwam niet aan. Via schepen die de Levantshavens aandeden, probeerde men brieven Turkije binnen te smokkelen. De Turkse staatspost ging vanaf 1876 strenge controle uitoefenen. Men deed forse boetes uit. Hoogst interessant is daarbij dat de geïnde bedragen tussen de postdienst en degene die de smokkelwaar had ontdekt, werden verdeeld. Ongefrankeerde post die men aantrof aan boord van de schepen werd afgestempeld met het handstempel Kaçak Pultari, respectievelijk CONTRA-BANDE. De brieven werden door de controleurs eerst gefrankeerd met Turkse zegels uit de jaren 1868-1892. De afstempeling gebeurde met zwarte, blauwe of rode inkt. ■